

Domov

Vycházelo slunce a jeho svit se rozléval po planině a šplhal na svahy hor, aby přinesl nový den do všech koutů země. Vycházelo slunce a já se na něj díval jako už devět tisíc osm set třicet šestkrát a přemýšlel jsem o svém domě, na jehož zápraží mohu sedávat a pohlížet do kraje, i na přátele, které si sem mohu pozvat a klábosit s nimi dlouho do noci. Pak jsem se podíval dolů, na rovinu zalitou sluncem, ze které se zvedaly hory, na jejichž úpatí stál můj dům, a zase, po devět tisíc osm set třicet šesté, mě napadlo, že tento dům, a ani tento kraj, nikdy nebude mým pravým domovem, místem, které si při tomto slově vybavím, protože můj domov ležel dole, v rovinách, za ostnatým drátem, jenž je rozervaný a za nějž nám již nebylo povoleno se vrátit, když střelba utichla a nářek zraněných už nebylo slyšet. Tam, u jezera ve stínu borového háje, tam je můj domov, kde jsem vyrůstal a na nějž nemohu zapomenout, ačkoli nás dělí ostnatý plot a devět tisíc osm set třicet šest východů slunce, skoro třicet let od chvíle, kdy se za kopcem ozvaly první rány automatické pušky a my se sbalili, nebo spíš jsme vzali už dávno připravené uzlíky nejněžnějších potřeb, a utekli jsme přes tou nemilosrdností, jež přišla do domu u jezera a dosud ho má v područí. Pořád ještě při pohledu na jezero dole pode mnou cítím i vůni borové smůly praskající v zděném krbu, u nějž jsme trávili dlouhé večery a dívali se okny na hvězdy. Pořád vidím ten dům, jen třicet kilometrů odtud a přitom nekonečně vzdálený. Pořád je pro mě tím jediným místem, které mohu nazvat domov.

„Už s to slyšel?“ přiběhl ke mně celý zadýchaný jeden z mých starých přátel, jeden z těch, co utekli spolu s námi. Teď stál přede mnou zrudlý v obličeji a zjevně nedočkavý. „Co jsem měl slyšet? Někdo zemřel?“ zeptal jsem se pomalu. „Ale ne, nikdo neumřel, nikdo se smrtelně nezranil, nijak to nesouvisí s černou kronikou.“ Pak se škodolibě usmál a pokračoval: „Vlastně to není nic nového, jednalo se o tom už několik měsíců. Jenom se otevřely hranice.“ „Co-cože?“ nemohl jsem popadnout dech. Na tento okamžik jsem čekal sedmadvacet let a skoro jsem už nedoufal, že se ho dožiji. „Chceš říct, že opravdu můžeme procházet odsud na druhou stranu plotu?“ „Jo, přesně tak! Taky sem tomu nevěřil, ‘dyž sem se to dozvěděl. Asi se nějak dohodli, že na to zapomenou.“ „Dohodli?!“ Tak tohle jsem nečekal, že by zapomínali na to, co se stalo. Že by vůbec šlo zapomenout, jak k nám přijeli s tanky. Zabrali naši zemi, zničili lidem životy a oni se s naší vládou *dohodli*, že na to zapomenou! „Co tak sedíš?! To nejses rád? Můžem se podívat domů!“ „Domů...“ Zaklonil jsem hlavu a vychutnával to slovo. V první chvíli mě vůbec nenapadlo, co to vlastně znamená, ale vždyť my doopravdy můžeme jít na druhou stranu a podívat se tam, kde jsme běhali jako malé děti; my doopravdy můžeme jít domů! „Počkej,“ řekl jsem, „za jak dlouho můžeme vyrazit?“ „Co? No třeba hned, já už vlastně vyrážím.“ „Tak to tě za chvíli doženu, hned jsem tady.“

Vběhl jsem do domu a třásl jsem se radostí, že se konečně, aspoň na chvíli, vrátím zpátky, do svého dětství. Vyběhl jsem po schodech do patra do ložnice a rychle prohledával skříně a poličky rozmístěné po všech zdech, už dlouho jsme nebyli nikde daleko a já ani nevěděl, kde jsem nechal všechny doklady a hlavně pas, poslední věc, která stála mezi mnou a domem u jezera. Chvíli jsem se přehraboval mezi oblečením, odsunoval jsem košíčky naplněné různými drobnostmi a hledal. „Co se děje?“ Prudce jsem se otočil a podíval se do tváře Lily, jak stála ve dveřích s rukama v bok a pozorovala mne, s hlavou mírně skloněnou a nepatrnými vráskami starosti kolem očí. „Nic, já jen, hledal jsem pas.“ „Proč? Kam chceš jet?“ *Domů*, řvalo všechno ve mně, ale ona by to nepochopila. Nezažila nic z toho, co já, vyrostla daleko od jakéhokoli neklidu a netížilo ji břemeno ztraceného domova. Kéž bych mohl také žít tak klidně. „Chtěli bychom si vyjet kousek na sever, do večera budeme zpět.“ Mluvil jsem tiše, ačkoli uvnitř jsem křičel radostí a nedočkavostí. „Otevřely se hranice a já se chci podívat, jak se to tam změnilo.“ Ještě chvíli se na mě tiše dívala, a pak se otočila a podala

mi košíček z jedné z polic. „Večeře bude v osm,“ řekla, ale já skoro jasně cítil její myšlenku: *Neměl bys jezdit, sny mají zůstat pouze sny a svět se snům nikdy nepodobá.*

Plot. Od obzoru k obzoru, všude se táhl dlouhý, šedý, nepřekonatelný plot, nebo spíš zeď z betonu a ostnatého drátu. Jeli jsme podél něj, pořád dál a dál ta samá scenerie: beton, bodláky, bláto. A pak najednou zeď zmizela a my uviděli silnici procházející přímo tou zdí, se závorou napříč, ale jinak volnou. Silnici spojující dva oddělené světy. Přijeli jsme až k závoře, zastavili, motor ztichl. Dlouhými kroky se k nám blížil voják v šedohnědé uniformě a přes rameno měl zavěšený samopal. Závora mi náhle připadala až příliš podobná té zdi, byla jen jejím pokračováním, stejně neústupným a neprostupným. „Co chcete?!“ vyštěkl voják. „Rádi bychom se podívali na druhou stranu, k našim domovům.“ Už když jsem to říkal, věděl jsem, že to nebyla šťastná odpověď. Voják si nás podezřívavě přeměřil. „Žádné přistěhovalce a navrátilce! Doklady!“ Potom jsme čekali. Slunce pomalu cestovalo po obloze, zatímco jsme seděli v šedé budově celníků a odpovídali na nesčetné dotazy. Seděli jsme, pořád skleslejší a unavenější, a jen pomyšlení na blízkost mého domova mě drželo, abych nenasedl do auta a neodjel zpět, do ticha, klidu a míru svého domu v horách. Později, o hodně později, k nám zase přišel voják a hodil na stůl před námi naše doklady. „Můžete projet.“ A odešel. Zvedli jsme se a já zase pocítil záchvěv radosti, protože jsem byl o další krůček blíž ke svému domovu. Nasedli jsme a vyjeli ke slunci sklánějícímu se nad planinou.

Tiše jsem kráčel dlouho alejí a zhluboka vdechoval vůni prastarých jilmů, kráčel jsem po cestě, která už jen párkrát zatočí a já pak uvidím svůj starý dům u jezera, jak se krčí ve stínu borovic a vlnky šplouchají na pláži před verandou. Uvidím kouř, jak stoupá z jeho komína a tiše krouží nad borovým hájem, nad jezerem, nad kopci v okolí. Stará cesta se bude pod mýma nohama prudce svažovat a půjde až k samému břehu, pomalu odnášena čirou vodou. Svěží tráva se bude vlnit v lehkém vánku a zapadající slunce všude vykouzlí dlouhé třepotavé stíny. Šel jsem dál, ale čím víc jsem se blížil ke svému údolí, tím víc jsem zpomaloval a pozoroval jsem stromy kolem sebe, ptáky létající ve větvích a veverka s kousky šišek. Borový les šuměl kolem mne a odrážel mé myšlenky mnohonásobnou ozvěnou. Naslouchal jsem mu a snažil se porozumět, ale nemohl jsem. Už ne. Příliš dlouho jsem o tomto místě jenom snil, nemůžu do něj vkročit a zničit tu iluzi, která mě provázela celým životem. Stál jsem před poslední zatáčkou bránící mi ve výhledu na údolí a pochopil, že nepůjdu a nepodívám se na ně, neboť už příliš dlouho zůstávalo v mé mysli věčné a překrásné, vzpomínka zamrzlá v čase. Nechci vidět, že se změnilo. Nemůžu. Starý dům na břehu jezera obklopený borovým hájem zůstane stejně jako dosud nedosažitelnou krásou, jež mne bude provázet dál až do smrti.

Slunce vykreslilo na cestě přede mnou dlouhé stíny a já se usmál. Usmál jsem se, obrátil se a vrátil se zpátky na silnici k autu, které mě odveze zase zpět do hor. Šel jsem k němu a věděl, že Lily měla pravdu. Přesto jsem se něco dozvěděl. Až nasednu do auta a pojedu zpět, nepojedu jen do svého domu, do stavení, kde bydlím.

Pojedu tam, kde je můj pravý domov.

Sbohem, mé údolí.